

El cabrer

d'Alícia M. Castelló de León

Primer premi del II Certamen de Narrativa Vila de Mutxamel

Federico el Roig mai no oblidaria ni la data ni els fets ocorreguts eixe dia, el diumenge 14 de maig de l'any 1922. No havia pogut dormir; les circumstàncies manaven i havia d'estar alerta, però així i tot era conscient que els pensaments que li anaven i tornaven no l'havien deixat descansar. De manera que, a trenc d'alba, el Roig va decidir posar-se a fer faena al corral per tindre el cap ocupat, però la casa li queia damunt. Semblava que les parets i el sostre anaven acostant-se cap a ell. La sensació d'opressió anava en augment. "Un, dos, tres... seixanta-set..." comptava mentalment els troncs que anava col·locant a la llenyera per fixar l'atenció en alguna cosa i evitar així pensar en altres. Però l'ambient de la casa, amb persones amunt i avall de forma contínua, no l'ajudava gens en aquesta tasca mental.

Doncs, malgrat tot, va decidir continuar amb la seua tasca diària. Federico treballava de valent amb mètode i perfecció en el que feia. Després de fer el segó per als pollastres, canviar-li l'herba als conills i de munyir les cabres, va sentir com les campanes tocaven a missa. Ja eren quasi les deu del matí. En eixe precís moment, el Roig va decidir interpretar els tocs de campana com un senyal per a eixir de l'empresonament mental i físic que patia. Per tant, amb el corral a mig netejar, va decidir fer una mica de camí pels carrers per aclarir-se els pensaments. Però aquell dia el poble se li quedava curtet camejant amunt i avall.

Era un poble xicotet de la serra d'Aitana, encastat entre penyes, moles i barrancs abocats des de les parts més altes de les muntanyes fins a la vall del riu. Els seus carrers, enrevessats i costeruts, deixaven veure que eren herència dels temps dels moros. Hi havia una plaça presidida per un quadre en rajoles envernissades de Sant Miquel lluitant contra el dimoni. Com a totes les places majors, hi havia una font de la qual brollava aigua provinent de la muntanya per una canal que abastia d'aigua les cases i el bestiar. Les tasques d'omplir els cànTERS i portar-los a casa solien realitzar-les les jóvens de les famílies, carregades amb els cànTERS i les capçanes, imprescindibles per transportar-los en el cap una volta plens d'aigua. Mentrimentres unes omplien, les altres jugaven amb les capçanes, intentant fer coincidir les formes geomètriques per tal d'aconseguir construir una gran figura, com si es tractara d'un trencacaps multicolor.

Una mica més avall de la plaça es trobava l'església; no era massa gran, amb una única nau, però suficient per a donar servei a les famílies locals. Tenia el sòl empedrat amb cudols en color gris i negre, llisos i lluents de tant que s'havien xafat. Estaven disposats fent dibuixos geomètrics, la qual cosa donava al conjunt un caire d'antiguitat i elegància, com una *domus* romana amb mosaics. Les parets, emblanquinades amb calç, eren un decorat simple però molt digne per a les imatges de Maria Immaculada, Sant Pere –patró dels fadrins- i Sant Miquel.

Aprofitant la força de les aigües i la confluència dels barrancs, els veïns tenien un molí aigües avall, molt a prop del camí d'Alcoi, tot just davant de la Venta. Annex al molí hi havia un dels dos llavadors del poble per fer la bugada, l'altre es trobava ben a prop de la plaça, en la confluència entre la pujada cap al Raval i el carrer la Sèquia. Hi vivien entre 120 i 150 habitants, comptant les famílies que en lloc de viure al nucli urbà vivien als masos dels voltants. L'orografia diuen que imprimix caràcter en les persones; doncs bé, segons les fonts orals i escrites, en aquest poble van ser capaços de capar el mateix dimoni. Diuen que va ser Rafel el Ferrer, però en cas d'haver ocorregut els fets en vida de Federico el Roig, esteu ben segurs que el colp de destrat hauria eixit de les seues mans. Era un home de geni curtet, decidit i interessat; temut i respectat pels seus veïns.

Després d'unes quantes voltes i fart dels ulls curiosos de les dones, que anaven amb la mantellina al cap i el catret davall del braç cap a l'església, Federico el Roig va decidir anar costera avall cap a la Venta de la carretera. Pensava que no hi hauria massa gent. En arribar, dos carros i una tartana hi havia a la porta! Cinc caps es van girar a la volta en obrir-la. Eren veïns d'altres pobles, els coneixia de vista perquè quedaven a més d'una hora de camí del seu. Així i tot, un d'ells va atrevir-se a preguntar-li: -Com va la dona?

Federico no s'ho podia creure! Si l'hagueren punxat, no li haurien tret sang. Es va girar de cara a ell i li va contestar de manera molt seca: -Bé, esperant. El seu nerviosisme no era debades. La seua dona estava de part, se n'havia posat a poqueta nit de divendres i ja feia moltes hores. Estava molt preocupat. No és que fora el seu primer fill, que ja en tenia un, José. Tampoc que no estiguera acostumat als parts; de fet, ell en sabia molt, de parts, perquè ajudava a parir les seues cabres amb herbes, paciència i bona traça. Federico, a més de cabrer, era tractant d'animals de ramat, lleter, formatger i llaurador. Tot un home de negocis de l'època al qual respectaven -i temien- en tota la vall. No, no era això. El que realment preocupava Federico era saber si havia encertat amb el sexe del nou infant que venia. Amb les cabres no en fallava

un. El veïnat, encuriolit, també volia saber si Federico encertava amb les persones, més amb les de sa casa. El seu mètode era ben senzill. Es basava en una dita, transmesa de pares a fills en la seua família, com si fora un sortilegi secret a preservar generació rere generació. Aquestes paraules pseudomàgiques que tanta prosperitat els havien proporcionat amb el negoci de les cabres, feien referència al sexe del següent naixement prenent de base l'anterior natalici.

La visita a la Venta no va calmar els nervis de Federico, de manera que va decidir tornar a casa costera amunt, per veure com anava l'assumpte. En arribar-hi, només se sentien els gemecs i els crits de la seua muller. La casa encara estava més plena que abans. Fart d'esperar i de sentir patir la seua dona, Federico va decidir acostar-se al Casino del poble a fer una partida de dòmino i mullar-se la gola amb un herber de l'Aitana. Pepica, que regentava el local, li va preguntar per la situació. Federico va negar amb el cap, i amb un altre gest va demanar la beguda.

Quan va veure qui era al local, i que tornava a ser el centre d'atenció, va decidir tancar-se en els seus pensaments. -Tant de bo m'enganyara... malgrat les pèrdues! Pensava Federico mentre es bevia lentament el beuratge. -Una dona no ens portarà més que maldecaps... I no tindrà prou força per a ajudar al camp! I damunt tarda massa a eixir! Si té problemes a veure què fem d'ella! No la podem casar com cal! I damunt hi haurà algun espavilat que la vulga per l'herència... I si... Mentre seguia tancat en els seus pensaments, Federico no s'adonava que Anita, la veïna, li parlava des de la porta. El silenci al Casino es podia tallar amb navalla. Tot el personal desitjava amb avidesa conèixer el sexe de la criatura perquè les apostes al voltant del tema havien sobrepasat els límits del poble i de la vall. Fins i tot a les tavernes d'Altea es parlava -i s'apostava- al voltant del naixement. Semblava que l'assumpte es portava en secret, a cau d'orella, perquè no se n'assabentara Federico, i tots a apostar! El que no sabien els habitants de la vall era que el principal instigador de les apostes era el mateix Federico, i que s'emportava una comissió de cada aposta, que havia reinvertit apostant ell mateix a favor del seu do. Segons ell, devia ser una xiqueta.

Algú li va tocar el muscle, reclamant la seua atenció. Es va girar bruscament amb cara de magranetes agres, disposat a enviar a pastar fang a aquell que gosara molestar-lo en les seues cavil·lacions. -Em cague en...!!! Al pobre Federico se li va posar el barret al tos quan va veure que aquell que reclamava la seua atenció era el retor del poble. Durant uns segons, es va quedar sense respiració. Va notar com la sang li baixava als peus. Si el retor el buscava, era perquè alguna cosa havia anat

malament. Molt malament. No reaccionava. Semblava com si el món li haguera caigut al damunt. -Federico, no em sents? Federico!! Federico!!, cridava, i el va sacsejar fins que els seus sentits van tornar a aquest món. -Què ha passat??. va preguntar Federico amb veu tremolosa. -No res fill meu, que tens la veïna a la porta cridant-te, i tu sense fer-li cas! Ai, els nervis...!! Fes el favor d'anar a ta casa perquè la criatura ja és vinguda al món!! Federico va espentar la cadira amb un colp sec i, en un tres i no res ja estava al carrer. Anita, la veïna, li va dir que tots estaven bé, però no li va donar cap referència sobre el sexe del nou fill. Va encollir els muscles i, caminant molt a pressa, va arribar a sa casa; necessitava saber si el seu mètode funcionava, i si era una mica més ric que abans, clar. La resta del personal del Casino va eixir en processó fins a la casa de Federico, que estava en la plaça del poble, uns metres per darrere d'ell, murmurant, àvids de notícies.

Una volta dins de casa, es va adonar que estava suant. La distància del Casino a sa casa no era gran, però els nervis podien amb ell. Fins al punt que va pujar els escalons de dos en dos fins a la cambra gran. La porta estava oberta. Tots els cressols de la casa estaven encesos dins. L'olor ferruginosa de la sang ho envoltava tot, malgrat les branques de ruda que hi havia disposades a l'habitació. Pepica, la seua dona, dormia després del part. L'esforç havia sigut gran; de fet, en veure-la, semblava que havia envellit deu anys. A més, la pell li havia quedat del color de les espelmes, com si el seu esperit l'haguera abandonada. Les veïnes ja l'havien llavada i canviada de roba i estaven acabant d'endreçar-la. Una cosina, en adonar-se de la presència de Federico a la cambra, va agafar una pinteta per pentinar-li els cabells encara mullats de la suor dels esforços i els espentons.

La comare, a la qual tots coneixien com la tia Cuquella, era una dona menuda amb ulls redons i negres com les olives, per això la gent l'anomenava així. Sempre anava carregada amb un saquet de xarpellera, vell i gastat, amb dos afegitons mal cosits, ple d'herbes de la muntanya, olis i ungüents, i una caixeta de llanda mig rovellada que contenia el bé més estimat per la comare: una relíquia molt antiga, la que suposadament li donava la gràcia per poder portar al món els fills de la muntanya. Contaven els majors del poble, que l'havia heretada de la famosa comare d'Ares del Bosc, aquella que diuen que va fer desaparèixer tots els xiquets d'aquest poble després de ser ofesa pels seus habitants.

Quan la tia Cuquella es va adonar de la presència de Federico a la cambra, va agafar la criatura en un boliquet i li la va posar als braços. -L'enhorabona. És una xiqueta!!, va dir la comare. Federico no s'ho podia ben creure. Aquelles paraules

significaven dues coses. La primera era que havia guanyat un bon grapat de diners amb les apostes, apostant per ell; la segona era que el seu mètode es podia emprar tant per a les persones com per al bestiar. Satisfet per saber-se amb raó i que estaria ben prompte amb la butxaca ben plena, va agafar la seua filla amb tota la delicadesa del món. Federico li va besar el front a manera de benedicció, i va notar una sensació de caliu al cor, fins aquell moment desconeguda per a ell. Aleshores, va decidir fer-li un bon regal a la xiqueta i, com si es tractara d'una oració protectora, li va xiuxiuejar les paraules màgiques que sostenien la seua fortuna: ***Si naix en lluna minvant, serà igual. Si naix en lluna creixent, serà diferent.***